

Toruń, 01.12.2025 r.

Prof. dr hab. Maciej Serowaniec
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Kariny Król
pt. „Rola Sportowego Trybunału Arbitrażowego w Lozannie i Trybunału
Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w rozstrzyganiu spraw
dopingowych”

Kraków 2025, ss. 308

Promotor: dr hab. Beata Stępień-Załużka, prof. UR

1. Uwagi wstępne:

Podstawą do sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Komisji doktorskiej w dyscyplinie nauki prawne Uniwersytetu Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie z dnia 24 września 2025 r. powierzające mi funkcję recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Pani magister Kariny Król stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Recenzja rozprawy doktorskiej została sporządzona na podstawie art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668), w świetle którego „rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne”.

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska Pani mgr Kariny Król, pt. „Rola Sportowego Trybunału Arbitrażowego w Lozannie i Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w rozstrzyganiu spraw dopingowych”, przygotowana pod kierunkiem naukowym Pani dr hab. Beaty Stępień-Załużkiej, prof. UR.

2. Wybór tematu rozprawy, jego styl i forma prezentacji:

Wybór tematu rozprawy należy ocenić wysoko, ponieważ problematyka arbitrażu sportowego i spraw dopingowych znajduje się dziś w centrum międzynarodowej debaty dotyczącej standardów rzetelnego procesu, autonomii sportu i relacji między związkami sportowymi a porządkami prawnymi państw. Autorka trafnie identyfikuje kluczowe problemy systemu antydopingowego i właściwie uzasadnia konieczność podjęcia tak szeroko zakrojonych badań. Praca posiada zatem wyraźną aktualność, doniosłość oraz wartość praktyczną.

Teza główna i hipotezy pomocnicze sformułowane są jasno, choć niekiedy zbyt kategorycznie. Twierdzenie, że CAS jest „najwyższą instancją” w sprawach dopingowych, trafnie oddaje praktyczny status Trybunału, lecz pomija złożoność modelu „quasi-sądowego”, w którym hierarchia organów ma charakter funkcjonalny, a nie formalny. W efekcie teza wymagałaby pewnego doprecyzowania, aby uniknąć sugestii istnienia jednolitej, piramidalnej struktury sądowej, której sportowy system arbitrażowy de facto nie tworzy. Podobnie hipoteza o „usystematyzowaniu polskiego modelu na wzór szwajcarski” okazała się częściowo nadmiernym uproszczeniem, gdyż z analiz szczegółowych wynika, że TAS przy PKOl różni się znacząco od CAS pod względem niezależności, trybu powoływania arbitrów, transparentności działania czy roli organów administracyjnych. Sama autorka wykazuje w kolejnych rozdziałach szereg rozbieżności, które osłabiają jednoznaczność hipotezy początkowej.

Również hipoteza dotycząca fachowości arbitrów ma charakter trafny co do zasady, lecz nie w pełni została zweryfikowana. W pracy brakuje bowiem wyraźnych kryteriów oceny tej fachowości, a także odniesienia do braku standaryzacji wymogów wobec arbitrów w krajowych sądach polubownych. W konsekwencji hipoteza pozostaje bardziej deklaracją niż elementem badania poddanym operacjonalizacji.

Na uwagę zasługuje jednak prawidłowy dobór metod badawczych. Doktorantka stosuje metodę dogmatycznoprawną, porównawczą, historycznoprawną i analizę orzecznictwa, co tworzy solidny i adekwatny warsztat. Praca prezentuje zdolność do odczytywania norm w kontekście praktyki arbitrażowej i prawidłowo łączy źródła prawa sportowego z regulacjami państwowymi. Problemem jest natomiast proporcja między opisem a analizą – w wielu miejscach szczegółowy materiał faktograficzny przytłacza właściwy proces weryfikacji hipotez, przez co ich ostateczna ocena jest mniej jednoznaczna niż wynikałoby to z zamierzeń badawczych.

Ważnym elementem wymagającym poprawy jest również struktura całej rozprawy. Mimo że jej ogólny układ jest logiczny, poszczególne rozdziały są bardzo obszerne, a znaczna część treści ma charakter opisowy, co powoduje powtarzanie tych samych zagadnień (np. przymusowy arbitraż, relacja między odpowiedzialnościami, rola CAS). Uporządkowanie struktury, skrócenie wątków powtarzalnych oraz mocniejsze akcentowanie wniosków częściowych sprawiłoby, że rozprawa byłaby bardziej klarowna, czytelna i wolna od nadmiernej faktograficznej redundancji.

Pomimo wskazanych uwag krytycznych należy podkreślić, że rozprawa stanowi wartościowe, ambitne i szerokie opracowanie doniosłej problematyki, a wysiłek badawczy doktorantki jest widoczny na każdym etapie pracy.

3. Baza źródłowa:

ChatGPT powiedział:

Baza źródłowa wykorzystana w pracy jest szeroka i zróżnicowana, a jej zakres świadczy o dużej samodzielności badawczej doktorantki. Autorka sięga zarówno do aktów prawa krajowego i międzynarodowego, dokumentów soft law, regulaminów federacji sportowych, jak i do bogatego orzecnictwa CAS, Federalnego Trybunału Szwajcarskiego czy ETPC. Ten dobór źródeł pozwala na osadzenie analizowanych zagadnień w realnym kontekście funkcjonowania systemu antydopingowego oraz arbitrażu sportowego. Warto podkreślić, że doktorantka umiejętnie wykorzystuje źródła normatywne, konsekwentnie zestawia treść regulacji z praktyką i ukazuje ich wzajemne oddziaływanie.

Jednocześnie pewne elementy bazy literaturowej wymagają krytycznego komentarza. Wśród cytowanych opracowań widać znaczną liczbę pozycji starszych, szczególnie z zakresu prawa sportowego, arbitrażu czy teorii konfliktu, podczas gdy literatura międzynarodowa z ostatnich lat - dotycząca chociażby standardów praw człowieka w sporcie, nowoczesnych modeli odpowiedzialności antydopingowej czy krytyki CAS - została wykorzystana w mniejszym stopniu, niż mogłaby być. Nie oznacza to braku znajomości tych pozycji, lecz raczej brak ich pełniejszego wdrożenia do argumentacji, co w pewnych fragmentach osłabia aktualność wywodu.

Na tle całej pracy źródła orzecznicze zostały wykorzystane bardzo rzetelnie, choć nie zawsze do końca analitycznie. W wielu fragmentach doktorantka szczegółowo odtwarza stan faktyczny i przebieg sporów, podczas gdy mniejszy nacisk kładzie na krytyczne ujęcie

argumentacji Trybunałów czy ich wpływu na rozwój standardów proceduralnych. Mimo tego zastrzeżenia przedstawiona baza orzeczeń jest imponująca w zakresie rozpiętości i adekwatności do omawianych zagadnień.

Całościowo oceniana baza źródłowa jest wartościowa i starannie zbudowana. Pokazuje, że doktorantka potrafi pracować zarówno z literaturą, jak i orzecznictwem oraz dokumentami organizacji sportowych, choć w niektórych miejscach zastosowanie nowszych opracowań naukowych i wzmocnienie elementów analitycznych mogłoby dodatkowo podnieść poziom naukowy rozprawy.

4. Konstrukcja i ocena rozprawy:

Przedstawiona do recenzji rozprawa liczy 308 strony. Została podzielona na aż osiem rozdziałów merytorycznych i opatrzona wprowadzeniem oraz zakończeniem. W ramach pracy wyróżniona została także bibliografia. Całość pracy jest poprzedzona zwięzłym wprowadzeniem. Autorka sformułowała tutaj główną tezę badawczą dysertacji oraz hipotezy badawcze. Autorka wskazała i uzasadniła ponadto cele badawcze swej pracy. Poprawnie wypadła również zgrabna prezentacja treści poszczególnych rozdziałów pracy we wstępie.

Rozdział I stanowi szeroko zakreślone wprowadzenie do problematyki sporów w sporcie i jest próbą zbudowania solidnego teoretycznego fundamentu dla dalszych części dysertacji. Już od pierwszych stron widać dążenie do uchwycenia pojęć fundamentalnych – konfliktu, sportu, sprawy sportowej oraz struktury podmiotów funkcjonujących w systemie sportu. Jest to materiał imponujący zakresowo, erudycyjny, ale momentami rozbudowany ponad miarę, co rodzi wrażenie pewnej nierównowagi między fragmentami niezbędnymi a opisowymi.

Część poświęcona konfliktowi jest obszerna i interdyscyplinarna, obejmuje bowiem zarówno socjologiczne, jak i psychologiczne ujęcia sporu, a następnie przechodzi w kierunku dogmatycznej charakterystyki kolizji norm oraz metod rozwiązywania sporów. Doktorantka wykazuje dobrą orientację w literaturze i trafnie rekonstruuje klasyczne koncepcje teorii konfliktu. W niektórych fragmentach rozważania te stają się jednak zbyt opisowe i nadmiernie szerokie, prezentując materiał raczej w formie przeglądu niż analizy. Zestawienie wielu perspektyw nie zawsze znajduje później odzwierciedlenie w prawnym wymiarze pracy, a przejście od teorii społecznych do prawnych aspektów konfliktu jest stosunkowo gwałtowne i słabo osadzone w poprzedzających fragmentach. Dopiero część dotycząca kolizji norm, zasad pierwszeństwa, roli prawa unijnego i mechanizmów ADR nadaje wywodowi ostrości prawniczej, której niekiedy brakuje w partiach wcześniejszych.

Obszerna analiza definicji sportu jest bez wątpienia świadectwem erudycji doktorantki i dużego nakładu pracy badawczej. Autorka przedstawia zarówno historyczne ujęcia sportu, jego etymologię, różnice w pojmowaniu sportu na gruncie różnych kultur i języków, jak również wprowadza czytelnika w filozoficzne koncepcje aktywności sportowej. Jest to materiał bogaty, ale momentami przytłaczający, a miejscami nadmiernie encyklopedyczny. Części dotyczące starożytnych praktyk, różnic językowych czy rozbudowanych analiz filozoficznych, choć interesujące, nie zawsze przekładają się na dalszą analizę dogmatyczną. Znaczna objętość materiału pozaprawnego powoduje, że zasadniczy cel, zbudowanie naukowo użytecznej definicji sportu, momentami traci wyrazistość.

Gdy jednak doktorantka przechodzi do analizy ustawowej definicji sportu i jej konsekwencji, wywód zyskuje precyzyjny charakter. Trafnie wskazuje na konsekwencje przyjęcia szerokiego ujęcia sportu w ustawie o sporcie, zwłaszcza dotyczące aktywności intelektualnej i rosnących kontrowersji wokół zakresu definicji legalnej. Odwołania do orzecznictwa TSUE są aktualne i właściwie dobrane. Własna, robocza definicja sportu sformułowana przez doktorantkę wydaje się logiczna i poprawnie zakorzeniona w literaturze, lecz brakuje mocniejszego zaakcentowania kryteriów jej wyodrębnienia – szczególnie w świetle bardzo szerokiego materiału, który ją poprzedza. W części zatytułowanej „Pojęcie sprawy sportowej” doktorantka mierzy się z problemem, który faktycznie budzi kontrowersje w doktrynie – brakiem definicji ustawowej. Autorka przedstawia własną propozycję określenia sprawy sportowej jako sytuacji związanej z uprawianiem dyscypliny sportowej, rodzącej skutki prawne w ramach regulacji wewnętrznych związków sportowych i podlegającej rozstrzygnięciu w trybach przewidzianych w statutach oraz przez organy arbitrażowe, takie jak TAS/CAS. Wyodrębnienie tej kategorii jest trafne, a zakres zaproponowany przez doktorantkę obejmuje istotne elementy sporów dyscyplinarnych i regulaminowych. Niemniej wywód ma charakter głównie deskryptywny i opiera się w dużym stopniu na rekonstruowaniu istniejących stanowisk, nie zaś na ich ocenie. Brakuje także głębszego namysłu nad konsekwencjami braku definicji normatywnej dla praktyki sądowej i arbitrażowej, co w kontekście pracy doktorskiej mogłoby znacząco wzbogacić tę część. Katalog podmiotów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej został przedstawiony szeroko, lecz bez szczególnego połączenia z wcześniejszą teorią konfliktu, co stanowi niewykorzystaną szansę na silniejsze spójne powiązanie materiału.

Ostatnia część rozdziału, dotycząca klubów i związków sportowych, jest najbardziej dogmatyczna i uporządkowana. Doktorantka prezentuje kluby sportowe jako podstawową jednostkę organizacyjną systemu sportu i opisuje ich status prawny, zwracając uwagę, że muszą one działać jako osoby prawne, z wyłączeniem form organizacyjnych nieposiadających

osobowości prawnej, takich jak jednoosobowa działalność gospodarcza czy większość spółek osobowych. Przedstawienie definicji klubu sportowego, jego funkcji oraz zakresów działalności opiera się na literaturze i jest formalnie poprawne. Fragment ten miejscami sprawia jednak wrażenie nadmiernie referencyjnego, przywołującego wprost obszerne fragmenty literatury bez wyraźnego zaznaczenia własnej oceny krytycznej. Omówienie polskich związków sportowych, ich monopolu organizacyjnego oraz roli w systemie sportowym jest trafne i wartościowe. Zawarte w nim definicje i funkcje tych podmiotów – m.in. ich wyłączność na organizowanie współzawodnictwa i reprezentowanie Polski w federacjach międzynarodowych – zostały poprawnie odtworzone i są w pełni zgodne ze stanem prawnym. Jednocześnie jednak rozdział w tej części zdominowany jest przez długie wyliczenia i szczegółowe opisy, które nie zawsze mają znaczenie analityczne, a częściej jedynie informacyjne. Można odnieść wrażenie, że doktorantka skoncentrowała się na możliwie pełnym przedstawieniu istniejących podmiotów i form decyzji organizacyjnych, zamiast na pogłębionej refleksji nad problemami ich funkcjonowania, takimi jak nadużycia władzy regulaminowej, spory licencyjne czy kolizje kompetencyjne.

Rozdział II stanowi szerokie opracowanie problematyki doping w sporcie, obejmujące zarówno jego definicyjne ujęcie, jak i szczegółową analizę regulacji prawnych obowiązujących w Polsce oraz w systemie norm tworzonych przez Światową Agencję Antydopingową i Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Już na wstępie zauważyć można, że autorka prezentuje ujęcie interdyscyplinarne, zestawiając dane medyczne, etyczne, socjologiczne oraz prawne. Ta wieloaspektowość jest niewątpliwie atutem, jednak w niektórych fragmentach prowadzi do nadmiernego rozbudowania opisu kosztem syntetyczności analizy prawniczej.

W części poświęconej definicji doping doktorantka bardzo obszernie przedstawia różne ujęcia tego zjawiska – od pierwszych wzmiankowanych praktyk starożytnych po współczesne rozumienie wynikające z regulacji WADA. Znaczną część tekstu zajmuje prezentacja licznych definicji formułowanych przez doktrynę, organizacje sportowe i badaczy z różnych dziedzin. Autorka przywołuje ujęcia prawne, medyczne, etyczne i socjologiczne, często cytując źródła w sposób bliski literalnemu, co pozwala zorientować się w różnorodności stanowisk, lecz jednocześnie czyni wykład momentami ciężkim i przeładowanym. Docenić należy wskazanie, że definicja doping jest dynamiczna i zmienia się wraz z rozwojem nauki oraz metod jego ukrywania, a także omówienie podstawowego pojęcia naruszenia przepisów antydopingowych w świetle art. 1 i 2 WADC, w tym zasady strict liability oraz jej konsekwencji dla odpowiedzialności sportowców

Warto jednak zauważyć, że choć autorka syntetycznie przytacza różne wymiary doping, to refleksja prawna nie zawsze stanowi centralny punkt wywodu. Szczególnie obszernie opisy medycznych skutków stosowania rozmaitych substancji, jak sterydy anaboliczne, hormony peptydowe, stymulanty czy leki wziewne, oraz długie katalogi metod doping, fizjologicznego, genetycznego, technologicznego czy psychicznego, choć interesujące i stojące na dobrym poziomie merytorycznym, wykraczają momentami poza to, co jest niezbędne dla pracy o charakterze prawniczym. W tym zakresie doktorantka mogłaby pokusić się o większą selekcję materiału, zwłaszcza że część opisów ma charakter niemal encyklopedyczny. Jednocześnie należy podkreślić, że dzięki tej szerokiej prezentacji czytelnik zyskuje pełny obraz złożoności współczesnego doping, co ma znaczenie dla rozumienia problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej i międzynarodowej koordynacji przepisów.

Na uwagę zasługuje również próba przedstawienia doping jako zjawiska kulturowo-społecznego, związanego z presją komercjalizacji, profesjonalizacji i medializacji sportu. Autorka trafnie zauważa, że motywacje zawodników nie zawsze wynikają z chęci bezpośredniego oszustwa, lecz nierzadko z mechanizmów systemowych, wpływu sztabów trenerskich czy potrzeb instytucjonalnych. Tego rodzaju akcenty socjologiczne są wartościowe, choć wywód mógłby jeszcze silniej wiązać te argumenty z konsekwencjami prawnymi w zakresie odpowiedzialności indywidualnej i zbiorowej.

Druga część rozdziału, poświęcona regulacjom prawnym, ma już charakter wyraźnie dogmatyczny i osadzony w przepisach obowiązującego prawa. Autorka rzetelnie przedstawia miejsce WADA w międzynarodowym systemie antydopingowym, wskazując, że choć Kodeks Antydopingowy WADA nie jest źródłem prawa międzynarodowego w sensie formalnym, to poprzez konwencję UNESCO uzyskał faktyczną moc normatywną i stał się standardem globalnym. Jest to trafna obserwacja, dobrze ukazująca specyficzną pozycję prawa sportowego jako sfery, która operuje na pograniczu norm państwowych i pozapaństwowych. Bardzo szczegółowo omówione zostały również podstawy prawne zwalczania doping w Polsce, w tym ustawa z 2017 r. oraz liczne akty wykonawcze i regulaminy organizacji sportowych. W tym fragmencie autorka wykazuje dobrą znajomość mechanizmów działania POLADA oraz poszczególnych instytucji odpowiedzialnych za kontrolę, analizę próbek i orzecznictwo dyscyplinarne.

Warto docenić logiczne przedstawienie struktury postępowań dyscyplinarnych, w tym drogi od Panelu Dyscyplinarnego POLADA do CAS oraz wskazanie, że od orzeczeń arbitrażowych przysługuje kontrola sądowa w określonych przypadkach. Fragmenty te są szczególnie wartościowe, gdyż oddają mechanizmy realnego działania prawa sportowego i jego

współlistnienia z porządkiem krajowym. Można jednak zauważyć, że opis procedur jest bardzo szczegółowy i referencyjny, momentami bliski manualowi praktycznemu, podczas gdy zabrakło nieco głębszej refleksji na temat ich problemów i kontrowersji – przede wszystkim ograniczonej legitymacji zawodników do wnoszenia odwołań do CAS, co w doktrynie budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia prawa do rzetelnego procesu..

Ogólnie rzecz biorąc, doktorantka prezentuje szeroką i dobrze udokumentowaną wiedzę na temat dopingu, a jej wywód jest bogaty, rozbudowany i szczegółowy. W warstwie krytycznej można wskazać przede wszystkim na rozbudowanie fragmentów pozaprawnych oraz pewną niespójność w intensywności analizy dogmatycznej — niektóre części rozdziału mają charakter bardzo szczegółowego komentarza prawnego, podczas gdy inne stanowią rozbudowane tło biologiczne i etyczne. Pomimo tego, całość tworzy rzetelną i wartościową analizę, która buduje solidne podstawy teoretyczne i prawne dla dalszych rozważań w pracy.

Rozdział III, poświęcony istocie sądownictwa powszechnego, jego krytyce oraz alternatywom w kontekście rozstrzygania spraw sportowych w Polsce, stanowi najbardziej dogmatyczny i jednocześnie najbardziej prawnoustrojowy fragment dotychczasowej części dysertacji. Doktorantka podejmuje tu ambitne zadanie przedstawienia rozległego tła konstytucyjnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, by następnie powiązać je z problematyką sądownictwa sportowego i arbitrażowego. Zasadniczo wywód ten jest rzetelny, bogato udokumentowany i napisany z dużą świadomością instytucjonalnych podstaw prawa. Jednocześnie jednak momentami rozdział jest bardzo obszerny i wykazuje dążenie do ujęcia pełnego, bardziej charakterystycznego dla obszernych komentarzy do Konstytucji niż dla pracy doktorskiej ukierunkowanej na zagadnienia prawa sportowego. Już otwierająca część, dotycząca pojęcia sądu i wymiaru sprawiedliwości, wskazuje, że doktorantka wychodzi od fundamentalnych zasad konstytucyjnych – prawa do sądu, zasady trójpodziału władzy, niezależności i niezawisłości sądów oraz ustrojowego umocowania poszczególnych rodzajów sądów. Wywód ten jest poprawny merytorycznie i zgodny z doktryną prawa konstytucyjnego, a liczne odesłania do literatury oraz orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka świadczą o solidnym przygotowaniu autorki. Niezależność sądów, rozumiana na wielu płaszczyznach - organizacyjnej, finansowej, proceduralnej i osobowej – została omówiona w sposób logiczny i systematyczny, choć obszerność tego fragmentu może budzić wątpliwości co do jego proporcjonalności względem tematyki pracy. Fragmenty takie jak szczegółowy opis struktury sądów rejonowych, okręgowych, apelacyjnych oraz sądów wojskowych, choć poprawne, w niewielkim stopniu przyczyniają się do pogłębienia głównego

wątku rozprawy, co sprawia, że czytelnik może odnieść wrażenie oderwania tej partii od właściwego meritum.

Znacząco bardziej użyteczne w kontekście problematyki sportowej są jednak rozważania dotyczące pojęcia jurysdykcji, monopolu sądów państwowych na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości oraz relacji między sądownictwem powszechnym a quasi-sądowymi organami prywatnymi. Doktorantka trafnie zauważa, że w sprawach sportowych dochodzi do swoistego „powrotu” elementów prywatnego wymiaru sprawiedliwości. Umiejętne wskazanie, że jurysdykcja sportowa działa niejako na marginesie konstytucyjnego monopolu sądów, świadczy o dobrej orientacji autorki w specyfice prawa sportowego i jego napięciu z klasycznym modelem państwowej władzy sądowniczej.

Pochwalić należy także rozbudowane omówienie europejskiego standardu „sądu ustanowionego na podstawie ustawy”, rozwijanego w orzecznictwie TSUE i ETPC. Wskazanie, że wymóg ten dotyczy nie tylko podstawy prawnej istnienia sądu, lecz także sposobu powoływania sędziów i ich składu, jest ważnym i prawidłowo wyłożonym elementem wyводу. Co istotne – doktorantka zauważa, że standard ten staje się coraz częściej punktem odniesienia także dla sądownictwa sportowego, zwłaszcza arbitrażowego. To trafna obserwacja, szczególnie na tle debaty dotyczącej tego, w jakim stopniu trybunały arbitrażowe, takie jak CAS, spełniają europejskie standardy rzetelnego procesu.

Kolejną część rozdziału poświęcono prawu do sądu, które doktorantka omawia jako fundament zarówno powszechnego, jak i sportowego wymiaru sprawiedliwości. Analiza jest szeroka, uwzględniając koncepcję prawa do sprawiedliwego procesu, jego elementy składowe, zakres materialny i formalny oraz różne modele naruszenia prawa do sądu. Jest to jednocześnie fragment stojący na wysokim poziomie merytorycznym, aczkolwiek ponownie można zauważyć, że jego objętość i zakres wykraczają poza to, co wprost potrzebne dla celów rozprawy. Rozbudowane analizy dotyczące zasady jawności, prawa do wysłuchania, uczestnictwa stron w postępowaniu czy roli dwuinstancyjności, choć poprawne i udokumentowane, mogłyby zostać skrócone na korzyść bardziej skoncentrowanej relacji z praktyką sporów sportowych, w których jawność czy dostęp do akt często funkcjonują inaczej niż w sądach państwowych.

Na uwagę zasługuje także krytyczna refleksja doktorantki dotycząca zalet i ograniczeń arbitrażu, zwłaszcza w kontekście dobrowolności zgody na postępowanie arbitrażowe. Odwołania do orzecznictwa ETPC, w tym sprawy *Beg S.p.a. v. Włochy*, zostały trafnie dobrane i poprawnie zinterpretowane. Autorka słusznie zauważa, że choć arbitraż może być narzucony regulaminowo, to jednak nie może eliminować minimalnych gwarancji wynikających z art. 6

EKPC. W tym miejscu widać jedno z bardziej interesujących połączeń między prawem konstytucyjnym a prawem sportowym w całym rozdziale.

W końcu doktorantka przechodzi do kwestii krytyki sądownictwa powszechnego oraz przyczyn, dla których w sporcie zaczęto poszukiwać alternatywnych metod rozstrzygania sporów. W tej części narracja staje się bardziej syntetyczna i lepiej skorelowana z tematyką pracy. Autorka trafnie identyfikuje kluczowe cechy sportu – szybkość, międzynarodowy charakter, złożoność regulaminów, konieczność specjalistycznej wiedzy – jako powody odejścia od rozwiązań państwowych. Wywód ten jest przekonujący, zwłaszcza w świetle praktyki funkcjonowania trybunałów sportowych. Można jednak odnieść wrażenie, że pewne kwestie – w szczególności problem wykluczenia sądów powszechnych z niektórych kategorii sporów oraz kontrowersje wokół autonomii sportu – mogłyby zostać rozwinięte bardziej krytycznie.

Rozdział IV stanowi najbardziej rozbudowaną i kompleksową część dysertacji, poświęconą arbitrażowi sportowemu w jego praktycznym wymiarze. Jest to fragment pracy o wyraźnym charakterze specjalistycznym, w którym doktorantka podejmuje próbę szczegółowego zdefiniowania pojęcia arbitrażu, opisanie jego różnych odmian, wyjaśnienia miejsca odpowiedzialności dyscyplinarnej i sportowej w systemie prawa sportowego oraz ukazania funkcjonowania polskich i międzynarodowych trybunałów arbitrażowych. Rozdział ten imponuje zgromadzoną literaturą i liczbą przytoczeń, ale równocześnie bywa miejscami przeładowany materiałem pojęciowym, przez co traci nieco na płynności argumentacji.

Autorka rozpoczyna od szerokiego omówienia arbitrażu jako instytucji prawa prywatnego, prezentując zarówno historyczne tło jego rozwoju, jak i współczesne standardy wynikające z praktyki UNCITRAL, ICC czy systemów prawa narodowego. Przywołane definicje mają charakter wszechstronny i pozwalają czytelnikowi zrozumieć różnorodność ujmowania tej instytucji, choć miejscami ich liczba i stopień szczegółowości wydają się nadmierne. Podkreślając takie cechy jak dobrowolność, neutralność, poufność czy elastyczność proceduralną, doktorantka trafnie zaznacza, że arbitraż jest zjawiskiem transnarodowym o ugruntowanej pozycji w prawie gospodarczym i coraz silniej obecnym w prawie sportowym. W tej części widoczna jest jednak pewna powtarzalność treści – niektóre cechy arbitrażu wymieniane są w różnych miejscach w bardzo podobnym ujęciu, co sugeruje potrzebę redakcyjnego skondensowania materiału.

Cenną częścią rozdziału jest omówienie arbitrażu sportowego jako specyficznej odmiany arbitrażu, łączącej elementy tradycyjnego sądownictwa polubownego z cechami narzuconymi przez międzynarodowe federacje sportowe. Doktorantka trafnie zauważa, że

arbitraż sportowy funkcjonuje na pograniczu klasycznej koncepcji dobrowolności, ponieważ w praktyce zgoda stron bywa w znacznej mierze fikcyjna – zwłaszcza gdy przyjęcie klauzul arbitrażowych jest warunkiem uczestnictwa w sporcie profesjonalnym. Wywód dotyczący tzw. arbitrażu przymusowego i jego przynależności do kategorii „post-konsensualnych” modeli arbitrażowych jest jednym z najlepiej uargumentowanych fragmentów całego rozdziału. Doktorantka wnikliwie wyjaśnia, w jaki sposób organizacje sportowe narzucają zawodnikom i klubom klauzule referencyjne oraz jak tworzy to model, w którym jedyną alternatywą dla arbitrażu jest de facto rezygnacja z uprawiania sportu. To wartościowa analiza, która wskazuje na świadomość autorki w zakresie współczesnych sporów dogmatycznych dotyczących natury zgody w arbitrażu sportowym.

Rozdział zawiera również obszerne omówienie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, CAS oraz innych organów arbitrażowych. Doktorantka przedstawia ich podstawy prawne, zasięg jurysdykcji, tryby postępowania oraz relacje między nimi. Wyjaśnia istotne różnice między zwykłą procedurą arbitrażową a procedurą odwoławczą, podkreślając, że ta druga ma charakter de novo, co odróżnia ją od tradycyjnej apelacji sądowej. To trafne spostrzeżenie – szczególnie ważne dla właściwego zrozumienia funkcjonowania CAS. Jednocześnie jednak bogactwo cytowanego materiału i liczne odesłania do szczegółowych przepisów CAS Code powodują, że fragment ten chwilami traci przejrzystość. W niektórych miejscach przydałoby się silniejsze podsumowanie różnic między mechanizmami orzekania, tak aby czytelnik nie zagubił się w wyliczeniach norm proceduralnych.

Dużą wartością rozdziału jest wprowadzenie przez doktorantkę rozróżnienia między odpowiedzialnością sportową, dyscyplinarną, regulaminową oraz cywilnoprawną. Autorka klarownie wskazuje, że odpowiedzialność sportowa odnosi się do naruszenia technicznych reguł gry, ma charakter porządkowy i jest powiązana z decyzjami arbitra pola gry, które w większości pozostają poza zakresem kontroli instytucji zewnętrznych. Z kolei odpowiedzialność dyscyplinarna, regulowana ustawowo, dotyczy naruszeń norm o charakterze deontologicznym, etycznym czy organizacyjnym. Ten fragment rozdziału jest spójny, logiczny i bardzo potrzebny z perspektywy całej pracy, stanowi bowiem teoretyczną podstawę późniejszych analiz dotyczących dopingu, decyzji federacji i drogi odwoławczej.

W części dotyczącej konstrukcji winy klubu w polskim prawie sportowym doktorantka wykazuje dobre rozumienie specyfiki odpowiedzialności zbiorowej i konstrukcji domniemań prawnych. Choć fragment ten jest nieco krótszy, warto docenić, że autorka zwraca uwagę na problematykę odpowiedzialności opartej na zasadach quasi-obiektywnych, która budzi wiele kontrowersji zarówno w doktrynie, jak i w praktyce federacyjnej.

W końcowych partiach rozdziału doktorantka przechodzi do zagadnienia relacji między odpowiedzialnością dyscyplinarną a cywilnoprawną. Słusznie wskazuje, że odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie stanowi nierzadko element szerszego stosunku prywatnoprawnego – opartego choćby na umowie o uprawianie sportu czy o świadczenie usług sportowych. Te uwagi są trafne, choć mogłyby zostać jeszcze bardziej rozbudowane pod kątem praktycznych przykładów, ponieważ współczesny sport obfituje w przypadki, w których sankcja dyscyplinarna wywołuje konsekwencje kontraktowe, wizerunkowe czy finansowe.

Ostatnia część rozdziału, poświęcona sądom polubownym w sporcie, stanowi syntetyczne podsumowanie omawianego zagadnienia. Autorka przedstawia argumenty przemawiające za efektywnością i niezbędnością arbitrażu sportowego, a także ukazuje jego ograniczenia. W tym miejscu wywód jest bardziej wyważony, a krytyczna refleksja, choć nie wybrzmiewa szczególnie mocno, jest obecna i świadczy o umiejętności spojrzenia na instytucję arbitrażu z pewną dozą sceptycyzmu.

Rozdział V stanowi kulminacyjną część dysertacji, gdyż koncentruje się na Sportowym Trybunale Arbitrażowym w Lozannie (CAS) jako najwyższej instytucji rozstrzygającej sprawy dopingowe na świecie. To właśnie w tym rozdziale doktorantka podejmuje próbę szczegółowego ukazania genezy, ewolucji, struktury oraz funkcjonowania CAS, a także wyjaśnienia, w jaki sposób Trybunał stał się centralnym organem globalnego systemu antydopingowego. Rozdział ten jest obszerny, bardzo bogaty w materiał źródłowy i imponuje rozbudowaną narracją historyczno-prawną, choć momentami przybrać może charakter nieco zbyt deskryptywny kosztem syntetyczniejszej analizy.

W pierwszej części rozdziału doktorantka przedstawia genezę CAS, rozpoczynając od szerokiego tła historycznego rozwoju sportu światowego – od Igrzysk Olimpijskich z 1896 r., poprzez komercjalizację i profesjonalizację sportu w drugiej połowie XX wieku, aż po narastanie konfliktów prawnych wynikających z globalizacji współzawodnictwa sportowego. Ten kontekst jest przedstawiony w sposób klarowny i pozwala zrozumieć, dlaczego w świecie sportu powstała potrzeba wyspecjalizowanego, ponadnarodowego mechanizmu rozstrzygania sporów. Jednocześnie wstęp ten, choć bogaty i dynamiczny, mógłby zostać nieco skrócony, gdyż obszerne opisy komercjalizacji i relacji między sportem a gospodarką powtarzają argumenty przedstawione w innych częściach rozprawy.

Doktorantka bardzo dokładnie rekonstruuje proces powołania CAS, przedstawiając rolę Juana Antonia Samarancha, Kébé Mbaye oraz MKOl, a także analizując przebieg obrad sesji MKOl w 1983 r. Ten fragment świadczy o dobrej znajomości literatury przedmiotu i umiejętności odtworzenia historycznej logiki instytucjonalnej. Autorka trafnie identyfikuje

pierwsze trudności CAS – brak zaufania federacji, kolizję kompetencyjną z innymi organami oraz niejasność początkowego zakresu właściwości. Te uwagi są cenne, ponieważ ukazują CAS nie jako instytucję od początku dominującą, lecz rozwijającą się w warunkach sporów kompetencyjnych i ograniczonej akceptacji środowiska sportowego.

W dalszej części rozdziału doktorantka omawia kluczowe znaczenie wyroku w sprawie Gundel oraz reformy z 1994 r. – tzw. Konwencji Paryskiej. Przedstawiony opis jest bardzo szczegółowy, oparty na bogatym piśmiennictwie, a zarazem stanowi jeden z najbardziej spójnych i merytorycznie dopracowanych fragmentów pracy. Doktorantka słusznie podkreśla, że to właśnie reforma strukturalna, utworzenie ICAS oraz uchwalenie Kodeksu Arbitrażu Sportowego zapewniły CAS niezależność, jasną strukturę organizacyjną oraz podstawy proceduralne niezbędne do uzyskania autorytetu międzynarodowego. Fragment dotyczący wyroku w sprawie Łazutiny i Daniłowej również został ujęty rzetelnie, ukazując dalsze umacnianie niezależności CAS i wzrost zaufania, jakim Trybunał zaczął się cieszyć. Niekiedy jednak doktorantka powtarza w różnych miejscach te same tezy dotyczące roli reform paryskich i narastającej popularności CAS, co sugerowałoby potrzebę drobnych skrótów redakcyjnych.

Rozdział dotyczący struktury organizacyjnej i kompetencji CAS oraz ICAS jest bardzo szczegółowy i pokazuje znaczną erudycję autorki. Doktorantka obszernie omawia konstrukcję kodeksu, kompetencje ICAS, mechanizmy powoływania arbitrów, rolę sekretariatu oraz strukturę paneli orzekających. Jest to materiał wysoce techniczny, przygotowany z dużą dbałością o szczegóły i zgodny z aktualnym stanem regulacyjnym. W recenzowanej części widać jednak pewne ryzyko przeładowania opisem – liczne przytoczenia przepisów, strukturalnych podziałów oraz wyliczeń mogą prowadzić do utraty głównego wątku narracji. W kilku miejscach materiał mógłby zostać bardziej syntetycznie ujęty, zwłaszcza tam, gdzie doktorantka opisuje podobne kompetencje ICAS w kilku kolejnych segmentach tekstu.

W części ostatniej, poświęconej postępowaniu przed CAS, autorka z powodzeniem wyjaśnia, jakie rodzaje spraw mogą być kierowane do Trybunału, kto posiada legitymację oraz jakie znaczenie ma wymóg związku sprawy ze sportem. Zarys procedury – choć w tym fragmencie dostępny jedynie częściowo – jest przedstawiony z zachowaniem poprawności dogmatycznej i świadczy o dobrej orientacji doktorantki w praktycznych aspektach funkcjonowania CAS. Można jednak dostrzec, że opis ten ma charakter bardziej instrukcyjny niż analityczny, co powoduje mniejsze wyeksponowanie krytycznej refleksji nad specyfiką postępowań dopingowych, które w tytule rozdziału stanowią główny przedmiot zainteresowania. Wydaje się, że w tym obszarze autorka mogłaby szerzej odnieść się do zasady odpowiedzialności obiektywnej w doping, standardów dowodowych oraz roli WADA jako

uczestnika postępowań apelacyjnych. Dostrzegalne są także inne elementy, które można by dopracować: części rozdziału są miejscami zbyt obszerne, fragmenty opisowe mogłyby zostać skrócone na rzecz mocniejszego ujęcia analitycznego, a zagadnienie dopingu – choć zapowiedziane w tytule – pojawia się dopiero w tle, a nie jako oś rozważań. Mimo to rozdział stanowi bardzo solidną i wartościową część dysertacji, wyraźnie ukazując kompetencje doktorantki w zakresie prawa sportowego i arbitrażowego.

Rozdział VI stanowi dopełnienie dwóch poprzednich części pracy, poświęconych odpowiednio CAS oraz arbitrażowi sportowemu w ujęciu ogólnym. W tej części doktorantka przenosi punkt ciężkości na polski porządek prawny, analizując Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim jako najwyższą instytucję rozstrzygającą sprawy dopingowe w Polsce. Rozdział jest obszerny, wielowątkowy i prezentuje szeroki materiał normatywny, historyczny oraz organizacyjny, choć momentami jego objętość i sposób narracji mogą sprawiać wrażenie pewnego przeładowania informacjami.

W części dotyczącej genezy Trybunału doktorantka bardzo starannie odtwarza proces jego tworzenia, sięgając do dokumentów archiwalnych, opinii ekspertów oraz ustawodawstwa z lat 90. Bogactwo szczegółów i precyzja historyczna są tu niewątpliwie silnymi stronami wywodu. Autorka trafnie podkreśla, że powstanie Trybunału było odpowiedzią na brak jednolitego, wyspecjalizowanego i niezależnego systemu rozstrzygania sporów sportowych w Polsce. Szczegółowo opisane zostały również zmiany legislacyjne, które krok po kroku wzmacniały pozycję Trybunału, przyznając mu kolejne kompetencje – od rozpoznawania sporów majątkowych, przez rozstrzyganie spraw dyscyplinarnych, aż po orzekanie w sprawach z zakresu dopingu. Ten fragment wyróżnia się rzetelnością opracowania i niewątpliwie stanowi ważny wkład w literaturę dotyczącą prawa sportowego w Polsce.

Jednocześnie jednak przegląd historyczny, choć interesujący, bywa miejscami zbyt rozbudowany i wielokrotnie powtarza informacje przedstawione wcześniej w pracy, w tym zwłaszcza w rozdziale IV. Kilka fragmentów dotyczących charakteru zapisu na sąd polubowny, początkowych problemów Trybunału czy relacji z ustawą o kulturze fizycznej można by ująć bardziej syntetycznie, szczególnie że podobna problematyka pojawiła się już wcześniej.

W odniesieniu do struktury organizacyjnej Trybunału autorka wykazuje dużą skrupulatność, opisując szczegółowo organy Trybunału: Zgromadzenie Arbitrów, Radę, Prezesa, Sekretarza oraz Prezydium. Wywód ten jest bardzo szczegółowy, momentami wręcz podręcznikowy, co z jednej strony świadczy o znakomitym opanowaniu materiału, lecz z drugiej może nadmiernie obciążać narrację pracy doktorskiej. Rozdział zawiera m.in. długi opis zadań Sekretarza Trybunału oraz dokładne wymienienie kryteriów powoływania arbitrów –

włącznie z wyjątkami i przypadkami wygaśnięcia funkcji. Warto zauważyć, że doktorantka nie unika krytycznej refleksji, zwracając uwagę na nieprzejrzystość procedury powoływania arbitrów i brak publicznego dostępu do informacji o zgłoszeniach kandydatów. Ten element jest szczególnie cenny, ponieważ jego obecność pokazuje, że autorka nie poprzestaje na deskrypcji, lecz podejmuje próbę analitycznej oceny funkcjonowania organu.

Część poświęcona kompetencjom Trybunału została przygotowana z podobną starannością. Doktorantka szczegółowo omawia dwutorowość działalności Trybunału – jako stałego sądu polubownego oraz organu odwoławczego od decyzji dyscyplinarnych i regulaminowych związków sportowych. Trafnie podkreśla również rolę ustawodawcy, który przez lata wzmacniał kompetencje TAS przy PKOl, czyniąc z niego organ obligatoryjnej kontroli pewnych kategorii decyzji dyscyplinarnych. Analiza ta jest poprawna i zgodna z literaturą, choć momentami pojawia się ryzyko powtórzeń z wcześniejszych fragmentów dotyczących natury postępowań dyscyplinarnych i regulaminowych.

W rozdziale pojawia się także obszerne omówienie dopingu jako jednego z obszarów właściwości TAS przy PKOl. Jest to istotne, ponieważ temat dopingu został wyraźnie wskazany w tytule rozdziału, a w części odniesionej do właściwości Trybunału słusznie zaakcentowano, że dopiero brak właściwości WADA lub CAS otwiera drogę do postępowania przed Trybunałem krajowym. Można jednak odnieść wrażenie, że zagadnienie to mogłoby zostać rozwinięte nieco szerzej, np. poprzez wskazanie specyfiki dowodowej w sprawach dopingowych, standardów odpowiedzialności czy relacji między decyzjami związków sportowych a orzecznictwem międzynarodowym. W tym aspekcie recenzowany rozdział pozostawia pewien niedosyt, zwłaszcza na tle bardzo rozbudowanego opisu struktury Trybunału.

Część końcowa rozdziału dotycząca postępowania przed TAS przy PKOl wskazuje na dążenie autorki do przedstawienia pełnego obrazu proceduralnego. Doktorantka opisuje poszczególne etapy postępowania – od wniesienia skargi, przez badanie formalne, powołanie składu orzekającego, po przeprowadzenie postępowania dowodowego. Ten fragment ma charakter bardziej opisowy niż analityczny, co nie jest wadą samą w sobie, choć w pracy doktorskiej warto byłoby mocniej zaakcentować miejsce tej procedury na tle gwarancji procesowych wynikających z Konstytucji i EKPC, zwłaszcza w kontekście orzeczeń TK i SN, które doktorantka przytacza w części dotyczącej genezy.

Rozdział VII poświęcony został pozostałym sportowym sądom polubownym działającym w Polsce, a zatem instytucjom o znacznie węższym zakresie działania niż Trybunał Arbitrażowy przy PKOl czy CAS, lecz jednocześnie pełniącym istotną rolę w

wewnątrzśrodowiskowym systemie rozstrzygania sporów. Stanowi on logiczne uzupełnienie poprzednich rozdziałów, tworząc pełny obraz krajowego arbitrażu sportowego. Wywód doktorantki jest obszerny, bogaty w treść normatywną i dobrze osadzony w literaturze, choć miejscami przybiera nieco zbyt deskryptywny charakter, zwłaszcza w opisach wewnętrznych regulacji poszczególnych związków sportowych.

W części wprowadzającej autorka trafnie wskazuje, że jurysdykcja sportowych sądów polubownych zależy przede wszystkim od zdatości arbitrażowej oraz od decyzji organizacji sportowych wynikających z ich statutów i regulaminów. Doktorantka podkreśla, że instytucje te rozpoznają głównie spory majątkowe między uczestnikami współzawodnictwa sportowego – zawodnikami, klubami, trenerami czy agentami – a ich celem jest zapewnienie stabilności kontraktowej i specjalistycznego, szybkiego rozstrzygania sporów, co w istocie odpowiada specyfice sportu profesjonalnego. Ujęcie to jest trafne i zgodne z powszechną praktyką, choć miejscami pojawia się pewna powtarzalność argumentów przedstawionych już we wcześniejszych rozdziałach dotyczących przymusowego charakteru arbitrażu i jego relacji z sądownictwem państwowym.

Doktorantka przywołuje również ważny problem braku jednolitości w zakresie tworzenia takich instytucji – nie wszystkie związki sportowe powołują sądy polubowne, a spośród tych, które je tworzą, każdy przyjmuje własny model organizacyjny. To spostrzeżenie jest bardzo trafne, ponieważ odzwierciedla fragmentaryczność i brak standaryzacji, które są jednymi z największych wyzwań krajowego arbitrażu sportowego. Zwrócenie uwagi na częste powiązania personalne i finansowe między sądami polubownymi a organizacjami, przy których funkcjonują, jest również wartościowe i stanowi istotny element refleksji krytycznej. Zastrzeżenia dotyczące ich niezależności – wyrażone w kontekście możliwości uchylenia wyroku na podstawie art. 1206 k.p.c. – pokazują, że doktorantka nie ogranicza się do opisu, lecz wskazuje także na wątpliwości dogmatyczne i praktyczne.

W kolejnych częściach rozdziału autorka prezentuje charakterystykę czterech wybranych sądów polubownych: Koszykarskiego Trybunału Arbitrażowego, Hokejowego Trybunału Arbitrażowego, Sądu Polubownego Profesjonalnej Ligi Piłki Siatkowej oraz Trybunału Polskiego Związku Motorowego. Każdy z tych opisów jest rzetelny, szczegółowy i dobrze udokumentowany. W przypadku Koszykarskiego Trybunału Arbitrażowego szczególnie ciekawie przedstawiono wpływ regulacji FIBA, w tym obowiązek ustanowienia niezależnego arbitrażu oraz uznawania orzeczeń CAS i BAT. Zwrócenie uwagi na możliwość orzekania *ex aequo et bono*, charakterystyczną dla modelu koszykarskiego, jest istotne,

ponieważ odróżnia KTA od innych instytucji i wskazuje na większą elastyczność decyzyjną. Ten fragment jest jednym z bardziej interesujących w całym rozdziale.

Opis Hokejowego Trybunału Arbitrażowego, choć poprawny, jest jednak mniej rozbudowany i w mniejszym stopniu odwołuje się do szerszego kontekstu normatywnego. Autorka słusznie podkreśla podobieństwo modelu hokejowego do koszykarskiego, jednak brak tu pogłębionej refleksji nad ewentualnymi różnicami, które mogłyby wzmocnić analityczność rozdziału.

Dużo miejsca poświęcono Sądowi Polubownemu Profesjonalnej Ligi Piłki Siatkowej, który funkcjonuje nie przy federacji, lecz przy podmiocie prowadzącym ligę zawodową. Doktorantka wskazuje na jego specyfikę, zwłaszcza na większy formalizm w wyborze arbitrów i możliwość orzekania w składach trzy- i pięcioosobowych. Istotnym wyróżnikiem tej instytucji jest również wyraźne odniesienie do zasady słuszności. Autorka trafnie zauważa, że rola tej zasady, nawet ograniczona konstytucyjnie, świadczy o hybrydowym charakterze arbitrażu siatkarskiego, balansującego między prawem prywatnym a interesem publicznym. Fragment ten jest dobrze opracowany, choć momentami obciążony nadmierną szczegółowością opisów proceduralnych.

Najbardziej krytycznie doktorantka wypowiada się o Trybunale Polskiego Związku Motorowego, wskazując, że jego dwutorowa działalność – jako sądu polubownego i organu dyscyplinarnego – prowadzi do mieszania funkcji i rodzi wątpliwości co do możliwości uznania go za rzeczywisty sąd polubowny. Uwagi te są zasadne, a wskazanie na sprzeczność między charakterem organu dyscyplinarnego a cechami arbitrażu jest jednym z bardziej wyrazistych elementów całego rozdziału. Jest to również moment, w którym autorka najbardziej konsekwentnie stosuje kryteria niezależności i bezstronności do oceny istniejących rozwiązań.

Rozdział VIII stanowi najbardziej kazuistyczną część dysertacji i jednocześnie tę, która najlepiej ukazuje zdolność doktorantki do analizy orzecznictwa arbitrażowego z wykorzystaniem narzędzi dogmatycznych oraz metod właściwych dla prawnoporównawczej oceny systemów antydopingowych. Autorka przedstawia szereg głośnych spraw rozpatrywanych przez Sportowy Trybunał Arbitrażowy w Lozannie (CAS), a także kilka przykładów rozstrzygnięć polskiego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu. Dobór przypadków jest trafny i przemyślany – doktorantka zestawia sprawy o zróżnicowanym charakterze: od hiperandrogenizmu, przez doping sensu stricto, po spory dotyczące charakteru winy sportowca. Dzięki temu możliwe jest uchwycenie zakresu, w jakim arbitraż sportowy staje się instrumentem reagowania na problemy o charakterze nie tylko prawnym, ale i medycznym, biologicznym, etycznym czy społecznym.

Najobszerniejsza i najbardziej dopracowana jest analiza orzeczeń dotyczących Caster Semenyi. Doktorantka przedstawia chronologicznie zarówno fakty sportowe, jak i rozwój standardów regulacyjnych IAAF/World Athletics, a następnie omawia istotę sporu przed CAS i Federalnym Trybunałem Szwajcarskim. W tym fragmencie autorka wykazuje dużą świadomość prawnomiędzynarodową – potrafi odnieść spór do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, szeroko omawia znaczenie art. 3, 8 i 14 EKPC oraz analizuje, na ile regulacje testosteronowe spełniają test proporcjonalności. Wywód jest kompetentny, choć momentami nadmiernie rozbudowany – doktorantka aż do kilkudziesięciu stron rozwija tło biologiczne, genetyczne i etyczne, co choć samo w sobie interesujące, mogłoby zostać częściowo skrócone na rzecz pogłębienia kwestii stricte prawnych. Należy jednak zauważyć, że tak szerokie ujęcie pozwala jej wskazać na wielowarstwowość problemu oraz wykazać, iż decyzje CAS i sądów szwajcarskich nie funkcjonują w próżni, ale wpisują się w debatę o granicach ingerencji w integralność cielesną sportowców. Wartością dodaną jest również omówienie najnowszego orzeczenia ETPCz, które uznało naruszenie art. 8 i 14 EKPC – autorka aktualizuje stan prawny, a tym samym wzmacnia walor naukowy rozdziału.

Kolejne fragmenty dotyczące sprawy Julii Szeremety wskazują, że doktorantka potrafi przenieść wzorzec analityczny ze spraw o charakterze globalnym na przypadek polski. Choć opis sprawy jest w przeważającej mierze faktograficzny, doktorantka słusznie podkreśla problem rozbieżności w regulacjach międzynarodowych federacji, braku jednolitości testów weryfikacyjnych oraz konsekwencji braku uznania niektórych wyników badań. Ten fragment mógłby jednak zostać bardziej osadzony w perspektywie prawniczej – zabrakło pogłębionej analizy, jakie standardy proceduralne obowiązują w sporach przed CAS oraz czy sprawa Szeremety potencjalnie mogłaby tworzyć spór o podobnym charakterze jak sprawa Semenyi. W obecnym kształcie część ta ma charakter ilustracyjny, ale mniej analityczny.

Opis spraw Jana Ullricha, Marii Szarapowej i Gordona Gilberta stanowi wartościowy przegląd orzecznictwa CAS w sprawach dopingowych sensu stricto. Autorka wiernie przywołuje treść konkluzji orzeczeń oraz przedstawia stanowisko Trybunału, zwracając uwagę na istotne elementy – w przypadku Ullricha na zakres dyskwalifikacji; w sprawie Szarapowej na problem meldonium i przyczyn skrócenia okresu niekwalifikowalności; w sprawie Gilberta na interpretację kategorii „zamiaru” i ciężar dowodu po stronie sportowca. Wartością tych analiz jest poprawność merytoryczna oraz wierne odtworzenie motywów orzeczeń. Pewnym mankamentem jest jednak brak bardziej syntetycznej refleksji porównawczej – doktorantka mogłaby pokusić się o zestawienie spraw, np. wskazać różnice w podejściu CAS do winy umyślnej i nieumyślnej lub przeanalizować, jak orzecznictwo ewoluowało w kontekście

dopingu farmakologicznego. Rozdział w tym zakresie pozostaje bardziej opisowy niż analityczny.

W części dotyczącej orzecznictwa polskiego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu doktorantka przedstawia dwie sprawy dopingowe, jednak ich omówienie jest zauważalnie krótsze i mniej pogłębione niż w przypadku orzeczeń CAS. Można to tłumaczyć ograniczoną dostępnością obszernych uzasadnień orzeczeń TA ds. Sportu, jednak w kontekście wcześniejszych obszernych analiz stosunkowo niewielka objętość tej części tworzy pewną dysproporcję. Autorka wskazuje główne tezy rozstrzygnięć i charakteryzuje tok rozumowania Trybunału, ale nie rozwija szerzej problemów dogmatycznych, choć niektóre z nich – np. kwalifikacja zamiaru sportowca czy relacja między naruszeniem obowiązków antydopingowych a zasadą proporcjonalności sankcji – mogłyby zostać omówione szerzej.

Rozdział VIII wyróżnia się jednak tym, że doktorantka potrafi łączyć różne porządki prawne – międzynarodowe, krajowe i sportowe – oraz wykorzystuje orzecznictwo jako materiał do pokazania rzeczywistych problemów funkcjonowania systemu antydopingowego. Pochwalić należy rzetelną dokumentację źródłową, liczne odwołania do treści orzeczeń, a także aktualne dane prasowe i naukowe. Z drugiej strony należy zauważyć, że niektóre partie tekstu – zwłaszcza dotyczące Semeniy i Szeremety – stają się miejscami zbyt obszerne faktograficznie, przez co rdzeń prawny zostaje chwilami przysłonięty narracją medialną lub opisami biologiczno-medycznymi. Do pełnego wykorzystania potencjału materiału empirycznego brak także krótkiej syntezy porównawczej zestawiającej analizowane przypadki.

Lektura przedłożonej do oceny rozprawy doktorskiej skłania do sformułowania pod adresem Doktorantki następujących pytań: 1) Jak ocenia Doktorantka proporcjonalność sankcji antydopingowych w świetle analizowanych orzeczeń CAS i TAS przy PKOl, zwłaszcza w kontekście różnicowania winy sportowców oraz granic odpowiedzialności obiektywnej? 2) W jaki sposób należy pogodzić przymusowy charakter arbitrażu sportowego wynikający z regulaminów związków sportowych z konstytucyjną i konwencyjną zasadą dobrowolności arbitrażu oraz prawem do sądu??

We wnioskach końcowych Autorka w sposób zwięzły odniosła się do tezy badawczej oraz każdej z postawionych we wprowadzeniu hipotez badawczych.

Praca doktorska mgr Kariny Król stanowi obszerne i rzetelne opracowanie problematyki arbitrażu sportowego oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej w sprawach dopingowych. Autorka wykazuje bardzo dobrą znajomość regulacji krajowych i międzynarodowych, szeroko korzysta z literatury i orzecznictwa, a jej wywód cechuje się skrupulatnością oraz konsekwencją. Praca imponuje zakresem materiału i umiejętnością przedstawienia złożonych instytucji –

zwłaszcza CAS i TAS przy PKOl – w sposób uporządkowany i dogmatycznie poprawny. Zauważalne jest jednak miejscami nadmierne rozbudowanie opisowych fragmentów, pewna niejednorodność w proporcjach między częścią analityczną a faktograficzną oraz powtarzalność niektórych wątków. Nie wpływa to jednak zasadniczo na wartość naukową rozprawy, która wnosi istotny wkład w badania nad prawem sportowym i systemem antydopingowym w Polsce.

5. Konkluzja:

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w dyscyplinie nauk prawnych, zaś jej przedmiotem jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. W pracy widoczna jest samodzielność w sformułowaniu problemu naukowego, właściwe zastosowanie metod badawczych oraz wkład w rozwój nauk prawnych w dyscyplinie nauk prawnych. Autorka prezentuje dobrą orientację w złożonych problemach współczesnego konstytucjonalizmu i proponuje interesujące kierunki dalszych badań.

Mając powyższe na względzie stwierdzam, że rozprawa doktorska autorstwa Pani mgr Kariny Król spełnia wymogi przewidziane dla tego typu prac w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668). Wnoszę zatem o przyjęcie recenzowanej rozprawy doktorskiej oraz o Jej dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Maciej Serwaniec